

Régészek a hétszázéves 244 várnegyedben

Történelmi levegő lengi körül a kanyargós középkori utcácskákban sétálót. Térben közel a zsongó világvároshoz, de időben évszázadokkal távolabb, a Duna felett, a hétszáz éves várnegyedben. A kis városrész számtalan nagyértékű műemlékének láttán nem is sejtje a szemlélődő, hogy a második világháború micsoda mérhetetlen pusztítást végzett e kincsekben, amelyeknek helyreállítását húsz év óta szinte megszakítás nélkül végzik a kutatók, az építők. A bombatéptett barokk-kori falak alól sok helyen kerültek felszínre az eredeti középkori falak, amelyeket a restaurálás során eredeti formájukban állítottak helyre.

A legújabb műemléki kutatások

egyikét a Tárnok utca 9—13 számú — barokk és klasszicista — paloták bontásánál végzik. Ott, ahol 1948-ban megtalálták az Eszterházy-kincseket. A középkori alapfalakon álló palotákat a XVIII. századtól építették, és most a bontási anyagból középkori és a török hódoltság korából származó kőfaragvány került elő, amelyet falazókőnek használtak. A kutatók találtak itt a gazdag budai sírkőanyagban egyedülálló, vörösmárvány főpapi sírkőtöredéket is, amely a XV. századból származik. Két érdekes leletet szintén felfedeztek ezen a helyen: hódoltságkori szerb sírköveket. A jól látható feliratok szerint az egyik egy 1677-ben eltemetett, Lippára való Ratko nevű tanító sírköve volt, a másik alatt pedig „Sára asszony” nyugodott, akit 1671-ben temettek el, amint azt a feliratok bizonyítják. Az épület pincéinek bontása, és az ásatások során középkori és törökkori iparokra vonatkozó kisleletekre akadtak. A telep külső pontjain 70 fémöntő cseréptéglét találtak, amelyek nyílvánvalóan az ötvösök eszközei voltak. Az itt folyó ásatások során a török rétegből

ritka különlegesség

került elő: egy kisázsiai díszes váza. Több darabban ugyan, és nem egyszerre, de olyan ritka értékűként, amelyből még az isztambuli múzeumokban is kevés található. E leletek ugyancsak a múzeumban és a kőtarba kerülnek a feldolgozás után.

Hasonlóan értékes műemléki feltárást végeznek a múlt év óta a várnegyed Táncsics Mihály utca 26. számú épületében, amely a jelek szerint zsinagóga volt a középkorban. A szemközti telek várfal felőli oldalán gótikus falmaradványokra leltek. Az épület a XV. századvégi egyik legnagyobb méretű díszes gótikus egyházi rendeltetésű építménye volt a várnak. Mindkét helyen még az idén megkezdik a teljes feltárást. Ez a munka igen jelentősnek ígérkezik.

A középkori város plébánia-temploma volt a Kapisztrán téren álló Mária Magdolna templom, amely a XIII. század második felében épült egyhajósá, majd a XIV—XV. században háromhajósra bővítették. A templomot a háború teljesen lerombolta, de a felszabadulás után újjáépült gótikus tornya, amely egyedül áll a lerombolt templomfalak maradványai között. A templom helyén még 1958-ban

Budapestre vonatkozó újságcikkek			
Szerző: <i>Targa Branka</i>			
Cím: <i>Régészek a hétszázéves várnegyedben.</i>			
Forrás: <i>Tárnok utcai Múzeum</i>			
(Hely)	1965. jún. 25.	(Idő)	(Köl. v. fiz.)
			(Oldal)
Tárgy	OSZTÁLYOZÁS		
Hely	902.6		
Idő	Vés		
Személy	1965		
Helyszám			

megkezdtek a feltárást. A nagy munkával ebben az évben elkészülnek. A tervek szerint lábas-házzal, romkertszerűen képezik ki a nagyértékű műemléket.

Jeles helyen, az első budai könyvnyomdászról, Hess Andrásról elnevezett téren emelkedik a vár egyik legrégibb templomának, a XIII. században épült kolostornak tornya. A templom és kolostor feltárását és helyreállítását ugyancsak az idén fejezik be. Az eddigi ásatásokból előkerült leletanyagokból

kiállítást állítottak össze

a múzeológusok. Ha sikerül, még az idén a nagyközönség számára is megnyitják az érdekes kiállítást. Az itteni leletekből kiderült, hogy a kolostorban magasfokú tudományos és művészeti élet zajlott a középkorban. A rendnek Mátyás idejében főiskolája működött ezen a helyen két egyetemi fakultással, teológiai és filozófiai szakkal. Kiváló magyar és külföldi tudósok működtek itt. Mint az ásatási anyag bizonyítja, elsőrendű miniátor és kőfaragó műhelye volt abban az időben a kolostornak, amely neves kulturális és művészeti centrumaként szerepelt. Az építmény leletanyagából az is kiderült, hogy a török hódítók számára nem jelentett értéket a Mátyás király korának dicsőségét hirdető kultúrközpont. Csak annyira „becsülték”, hogy lóistállónak használták a templom és a rendház épületét, ahol egykor Váczi Péter festette munkatársaival a csodás miniatűrökkel díszített kódexeket.

A Színház utca híres műemlék épületeiben, a karmelitakolostorban és a Várszínházban az egykori török pasa palotájának feltárása során középkori várfal és épület részleteit fedezték fel. E műemlékek megújítását is az idén fejezik be.

Az újjáépítés a legrégibb korok építészeti emlékeit — gótikus és reneszánszkori épületrészeket — hozta felszínre a várnegyedben. A két évtizede tartó helyreállítási munkálatokban nagy szerep jut a régészeknek, akik ásatásaik anyagát most dolgozzák fel, hogy majd a Vár e szárnyában megnyíló, nagy várostörténeti kiállításon a közönségnek is bemutatthassák. Sok ásatási anyag látható már a Vármúzeumban a „Buda a középkorban” kiállításon is, a XIII. században emelt épület boltíves termeiben művelődés — és művészettörténetünk legszebb középkori emlékei között.

VARGA ARANKA